

İHTİSASLAŞMA FAALİYET RAPORU

Fındık ihtisas üniversitesi olarak, fındıkta temel sorunların tespit edilmesi, olası çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve paydaşlarında katılımının sağlanacağı çözüm odaklı değerlendirmelerin yapılması amacıyla bir dizi faaliyet planlaması yapılmıştır. Kısa süre içinde gerçekleştirilecek toplantılarla fındığın sorunlarına ilişkin çözüm önerileri hazırlanması ve uygulamaya konması için etkin çalışmaların yürütülmesi hedeflenmektedir.

Bu hedeflere ulaşmak için başlangıç olarak 13/12/2022 tarihinde zoom (Uzaktan) üzerinden senato toplantısında fındık gündeme alındı. Senato üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Mustafa CÜCE, Doç. Dr. Hüseyin ŞAHİN, Prof. Dr. Eyüp NEFES, Doç. Dr. M. Akif ŞEN, Prof. Dr. Erdal AĞAR, Doç. Dr. Mustafa ÖZKAN, Dr. Öğr. Üyesi Hayrettin KARADENİZ, Prof. Dr. Mustafa TÜRKMEN, Prof. Dr. Aysun TÜRKMEN, Prof. Dr. Hüseyin ÇALIK, Dr. Öğr. Üyesi Selin KALKAN, Prof. Dr. Kurtuluş Yılmaz GENÇ, Prof. Dr. Hikmet AYDEMİR, Prof. Dr. Yusuf ŞAHİN, Prof. Dr. Gürol YILDIRIM ve Dr. Öğretim Üyesi Cem FERİDUNOĞLU sırasıyla söz alarak önerilerini beyan etmişlerdir.

Bu beyanlara göre; fındıkta verim ve kalite, fidan üretimi (Doku Kültürü), ilaçlama ve ekoloji (İklim değişikliği ile ortaya çıkması muhtemel yeni hastalık ve zararlılar), fındık atıklarının değerlendirilmesi (Yaprak boyası vs), gen kaynaklarının muhafazası, fındık kurutma sistemleri ve lisanslı depoculuk, yıllık fındık almağının çıkarılması, çalıştay, panel, sempozyum düzenlenmesi ve fındık kısa filmi çekimi, fındık festivallerinin düzenlenmesi, fındıkla ilgili baklava vb yiyecek çeşitleri geliştirilmesi (Sarma, salam, vs), fındık veri tabanı kurulması (benim fikrin var seçeneği olmalı ve fikri olanla iletişime geçilmeli), fındık ile alaka multidisipliner enstitü kurulması, fındığın iç piyasada tüketimi arttırılmalı, pazarlama sorunları, çiftçilerle ilgili sosyal projeler geliştirilmesi, fındık hali açılması, fındık ekonomi ve işletme bölümü açılması, fındık mühendisliği kurulması, lisansüstü düzeyde fındığın alt başlıkları oluşturulması, ihracatçılara yönelik yabancı dil desteği verilmesi (İng, Alm, Fran, Jap....) ve üretici sorunlarına yönelik araştırmalar yapılması gerektiği vurgulandı.

21/12/2021 tarihinde, Rektörlük Makamında Rektörümüz Prof. Dr. Yılmaz CAN başkanlığında Fındık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü ile yüz yüze bilgi alışverişinde bulunuldu. Toplantıya Müdür Aysun AKAR, Müdür Yrd. Çiğdem Bulam ve Dr. Fikret TÜFEKÇİ katılım sağladı. Toplantı sonunda, fındık yetiştirme tekniği, toprak ve bitki besleme, ıslah ve genetik, bitki sağlığı, gıda teknolojileri, ürün geliştirme ve pazarlama, biyokimyasal çalışmalar, tarım teknolojileri (tarımsal mekanizasyon), fındık veri tabanının oluşturulması, fındık ekonomisi, verilerin değerlendirilmesi ve stratejik analizlerin yapılması konu başlıkları çalışma konuları olarak belirlendi.

24/12/2021 tarihinde zoom üzerinden (Uzaktan) Prof. Dr. Veli ERDOĞAN, Prof. Dr. Turan KARADENİZ, Prof. Dr. Taki DEMİR ve Doç. Dr. Cesarettin ALAŞALVAR ile yol haritası ve çalışma konularının belirlenmesi konusunda toplantı yapıldı.

Çalışma konuları olarak; Fındık tarımı (kültürel uygulamalar), yeni dikim sistemleri (çit dikim vs), fidan üretimi, doku kültürü, aşılı fidan ile yaşlanmış bahçelerin gençleştirilmesi, ıslah ve çeşit geliştirme (çeşit ve anaç ıslahı, melezleme), tozlayıcı çeşit sorunu ve seçimi (yeni çeşitler

için), hasat, kurutma, depolama ve işleme (yerden toplama), fındıkta katma değerli ürünler (fındık sütü vs), fındığın sağlık alanında kullanımı (kalp dostu, kozmetik), fındık atıklarının değerlendirilmesi (zuruf vs, kompost), pazarlama, kongre ve sempozyum yapılması, yenilebilir koruyucuların kullanımı, fındık turizmi, sağlık turizmi, TÜBİTAK MAM ile iş birliği, yabancı ülkelerle protokol yapılarak oradaki çeşitlerin getirilmesi ve proje yapılması, gen bankalarının kurulması, gen kaynaklarının toplanması, fındık ar-ge birimi kurulması, fındık teknokentin kurulması, fındık tv, fındık çağrı birimi kurulması, gastronomi (fındığın ürünlere işlenmesi), endüstriyel ürün (mekanik toplama, budama ve kurutma), patozun standardının geliştirilmesi, lisanslı depoculuk ve fiyat istikrarının sağlanması, fındıkta tekelleşmenin önlenmesi, fındık ürünü ihracatına standart getirilmesi, fındık veri bankasının kurulması, fındık politikasının düzenlenmesi, küresel ısınmaya yönelik çalışmalar, arazi toplulaştırmasının yapılması ve minimum işletme büyüklüğünün belirlenmesi, organik ve iyi tarım uygulamaları, teraslama, kooperatifçiliğin yaygınlaştırılması ve çiftçi aile yapısı, Tombul çeşidinin marka değerinin artırılması ve fındık paydaşları ile iş birliğinin geliştirilmesi (borsalar vs) başlıkları belirlendi.

30/12/2021 tarihinde Rektörlük Makamında Giresun Ticaret Borsası Başkanı Hamza Bölük ile yüz yüze toplantı yapıldı. Yaşlanmış bahçelerin gençleştirilmesi, mevcut arazilerin rehabilitasyonu, işletme, borsaya kurulan laboratuvarın ortak kullanımı, yeni ürünler geliştirme (sağlık, kozmetik vs), fındık artıklarının kullanımı, pazarlama, fındık veri bankasının oluşturulması, bilgilerin firmalarla paylaşılması, firmalara yabancı dil desteği verilmesi, ülke çeşitliliğine gidilmesi (pazarlama için), ürün çeşitliliğine gidilmesi, fındık müzesinin kurulması ve sahilde fındık satış noktalarının kurulması konu başlıkları çalışma ve araştırma konusu olması gerektiği Borsa Başkanı tarafından belirtildi.

19/01/2022 günü Giresun Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı binasında Başkan Hasan ÇAKIRMELİKOĞLU, Sekreter Şükrü ÇEBECİ, Meclis Üyesi Ahmet ERGÜN ve Meclis Üyesi Halit AYDIN ile yüz yüze fındıkta yol haritası belirleme çalışması yürütüldü. Toplantı sonrasında; yaşlanmış bahçelerin gençleştirilmesi, yeni fidanlarla bahçelerin yenilenmesi, ofis desteği, ihracat konusunda destek verilmesi, fındık müzesinin kurulması ve fındık müzesi konularını öncelik alınarak çalışma yürütülmesi gerektiği katılımcılar tarafından belirtildi.

17/02/2022 günü Fındık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü binasında tekrar yüz yüze toplantı düzenledi. Toplantıya Müdür Aysun AKAR, Müd. Yrd. Çiğdem BULAM, Müh. Tuğba ER, Müh. Ebru GÜMÜŞ ve Müh. Yusuf BİLGİN ile devam edilmiştir. Toplantı sonucunda; fındık genetik kaynakları, laboratuvarların ortak kullanımı, mevcut projeler için ortaklık ve karşılıklı iş birliği protokolü imzalanması kararlaştırıldı.

24/02/2022 tarihinde TÜBİTAK MAM ile “Ülkemizin Stratejik ürünü Fındık: Önemi ve Geleceği Paneli” gerçekleştirildi.

TÜBİTAK MAM Başkan Danışmanı, INNOFOOD Proje Koordinatörü Doç. Dr. Cesarettin Alaşalvar TÜBİTAK MAM Yaşam Bilimleri Gıda Araştırmaları, INNOFOOD Projesi bileşenleri ve ulaşılmak istenen hedefleri aktardı. Türkiye Gıda İnovasyon Platformu, TÜGİP ve sunulacak olanak ve hizmetler Haliç Üniversitesi Öğretim Üyesi ve TÜGİP Gıda Sanayi Koordinatörü Prof. Dr. Mehmet Pala tarafından ayrıntılı olarak anlatıldı.

Etkinliğin Panel oturumunda Türkiye’de 10 milyon nüfusun doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olduğu bir ürün olan fındığın tarımından işlenmesine, tüketiminden ihracatına kadar tüm sorunları dile getirildi.

Toplantıda yaşanan bahçelerin yenilenmesi, iyi tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması, fındık bahçelerinin miras yoluyla bölünmesinin önlenmesine yönelik tedbirlerin üretilmesi gereği ifade edildi. İşleme öncesi fındığın raf ömrünü uzatan lisanslı depo uygulamasının tabana yayılmasının önemi belirtildi. Fındık ihracatının %58,4’ünün natürel fındık şeklinde olduğu, fındıktan yeni tüketici eğilimlerini de dikkate alarak katma değerli ürünlerin geliştirilmesi, atık veya yan ürünlerin değerlendirilmesi ve bunlardan farklı sektörlerde de kullanılacak yeni ürünlerin elde edilmesi için Ar-Ge ve inovasyon çalışmalarına ihtiyaç olduğu belirtildi. Bunun için TÜBİTAK MAM önderliğindeki Türkiye Gıda İnovasyon Platformu, TÜGİP ile Gebze’de tüm alt yapı imkanları oluşturulduğuna ve sanayinin bu altyapıdan yararlanmasının önemine dikkat çekildi.

Toplantıda fındığa sahip çıkılması ve bütünsel bir yaklaşımla sorunların çözümü için aksiyona geçilmesi, iş birliklerinin ve sektörde kümeleşmenin önemi vurgulandı. Tüm ilgili paydaşların katılacağı çözüm odaklı toplantılara devam edilmesi kararlaştırıldı. Kısa süre içinde gerçekleştirilecek toplantılarda fındığın sorunlarına ilişkin çözüm önerileri hazırlanacağı ve uygulamaya konması için Rektörlüğümüz tarafından etkin çalışmaların yürütüleceği ve Türkiye Gıda İnovasyon Platformu, TÜGİP’in de fındık sorunlarının çözülmesinde aktif olarak desteğini sürdüreceği belirtildi. Daha sonra katma değerli fındık ürünleri geliştirmek için proje çalışmaları başlatıldı.

01/03/2022 günü Rektörlük Makamında Prof. Dr. Yılmaz Can başkanlığında Prof. Dr. Turan KARADENİZ, Doç. Dr. Ülkü BAYKAL ve Doç. Dr. Ali TURAN ile ihtisaslaşma koordinatörlüğü acil eylem planı üzerinde fikir alışverişinde bulunuldu. TAGEM ile iş birliği yapılması, yabancı fındıkların getirilmesi (Gürcistan vs) ve fındık ile alakalı “Yüksekokul” kurulmasının Üniversitemize büyük katkı sağlayacağı değerlendirilmiş ve zaman kaybetmeden bu faaliyetlere başlamanın önemi dile getirilmiştir.

04/03/2022 günü Soğutma, Muhafaza, Taşıma Bilimleri ve Sanayicileri Derneği (SOMTAD) ile birlikte “Fındık Hasat Sonrası” semineri düzenlendi. Hayati CAN depo tasarım yükleme, boşaltma, hava yönlendirme konusunda bilgi verdi. Can, soğutmanın temel hedefinin kapalı alanın istenilen sıcaklık ve nem değerine getirilmesi olduğunu belirterek bunun gerçekleştirilebilmesi için yapılan çalışmaları ve teknolojileri anlattı. On dokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Muharrem Özcan ise soğutma sistemleri ile ilgili gerçekleştirdiği sunumunda, “Hasattan sonra ürüne kalite katılmıyor, ürünün var olan kalitesini muhafaza ediliyor. Arz-talep dengesinin kurulamadığı zamanlarda ürünü kullanılabilir tutulmaktadır. Ürün soğutma denildiğinde 6 farklı yöntemle karşılaşılmaktadır. Bu yöntemleri her biri farklı ihtiyaçlara hitap eden çözümleri ifade etmektedir. Özcan “Ülkemiz tarım sektöründe üretim olarak başarılı ancak sunuş anlamında yetersiz kalmaktadır” dedi. Ordu üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Saadet Koç Güler ‘Fındıkta Muhafaza’ adlı sunumunda Tarımsal ürünlerin daha çok saklanmak için soğutmaların kullanılması gerekli olduğunu belirtti. Fındık Türkiye için önemli olmasının yanı sıra dünyada lider konumdaki ürünümüz olmasıyla da dikkat çekmektedir. Fındık Türkiye için çok eski bir ürün olmasıyla avantajlı

ancak depolama konusunda uzman olmayışı dezavantajlar yaratmaktadır” açıklamalarında bulundu. Fındığın yapısına değinen Güler, yağ içeren ürünlerde oksidasyon oluşması üründe ciddi bir kalite düşüşüne neden olduğunu ve fındık depolamasında standardizasyona gidilmesi sektörün gelişimi açısından oldukça önemli olduğunu dile getirdi. Giresun Üniversitesi Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölüm Başkanı Doç. Dr. Ali Turan, fındıkta kurutma hakkında bilgi verdi ve “kurutma işlemi sırasında hasat zamanının çok önem arz ettiğini” belirtti. Fındık hasadında yerden yapılan hasat işçilik konusundaki verimliliği ve daha iyi kalitede ürün elde etmede avantajlı olduğunu söyledi. Geleneksel kurutma yöntemleri iklim şartlarından etkilendiği için suni kurutma yöntemlerinin kullanılması gerektiğini vurguladı. “Erken hasattan kaçınılmalı ve fındık kurutma makinelerinin yaygınlaştırılması gerektiğini” belirtti. Prof. Dr. Y. Birol Saygı, hijyen ve kurutma teknolojileri hakkında bilgi verdi ve “gıda işlemesi veya bozulması durdurulamaz ancak yavaşlatabilir” dedi. Fındığın bozulma reaksiyonlarının iyi incelenmesi ve saklama koşullarının iyi düzenlenmesi gerektiğini vurguladı. Prof. Dr. Rahmi Türk, bahçe kurulumundaki öneme değinerek, “Tercih edilen konumun suya yakınlığı ve güneş aldığı açı oldukça önemli, bu aynı zamanda verimliliği de yüksek oranda etkilemektedir. “Bahçe kurmada kullanılan fileler yenilenebilir enerji elde etmede bize fırsatlar sunmaktadır” dedi. Ayrıca “drone ile ilaçlama meyve bahçelerinde kullanılması maliyet hususunda etkin sonuçlar elde etmeyi sağlayabilir” dedi. Hasat sonrası kayıplarının azaltılması için muhafaza çalışmalarının artırılması gerektiğini vurguladı. Seminer sonrasında fındıkta kurutma makineleri üzerinde proje geliştirilmesi için araştırmalar başlatıldı.

10/03/2022 tarihinde Rektörümüz Prof. Dr. Yılmaz CAN başkanlığında, Dr. Öğretim Üyesi Mustafa CÜCE, Dr. Öğretim Üyesi Eran BEKTAŞ, Doç. Dr. Ülkü BAYKAL, Müh. Merve ŞEKERCİ, Müh. Ebru GÜMÜŞ ve Doç. Dr. Ali TURAN ile Fındık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü’nde “Doku kültürü” laboratuvarı kurulması konulu toplantı yapılmıştır. Toplantı sonucunda laboratuvar ile ilgili proje hazırlığı yapılması gerektiği değerlendirilmiştir.

11/03/2022 günü Üniversitemiz bünyesinde görev yapan “Gıda Mühendisleri” ile Rektörlük toplantı salonunda Rektörümüz Prof. Dr. Yılmaz CAN başkanlığında fındık işleme hattı üzerinde toplantı yapılmıştır. Toplantıya Dr. Öğretim Üyesi Selin KALKAN, Öğr. Gör. Yelda YILMAZ, Öğr. Gör. Ahmet AHISKALI, Öğr. Gör. Uğur BAYRAM, Öğr. Gör. Engin AYDIN, Dr. Öğretim Üyesi Mustafa Remzi OTAĞ, Dr. Öğretim Üyesi Cavidan Demir GÖKIŞIK, Dr. Öğretim Üyesi Duygu Balbetek KÜLCÜ, Araş. Gör. Zeliha KAYA, Öğr. Gör. Sanem BULAM ve Doç. Dr. Ali TURAN katılım sağlamıştır. İmkân sağlanması durumunda yeni fındık mamulleri geliştirilmesi, ev yapımı çikolata, yeni ürün standı açılması, teknokent üzerinden yeni şirket kurulması, fındık zarından hayvan yemi, fındık turizmi, fındık radyo, fındık takvimi ve sanayiye yönelik uygulamalar konuları öncelikli proje hazırlanacak alan olarak belirlenmiştir.

18/03/2022 tarihinde Doç. Dr. Ülkü BAYKAL, Dr. Öğr. Üyesi Mustafa CÜCE, Dr. Öğr. Üyesi Eran BEKTAŞ ve Doç. Dr. Ali TURAN Google Meet (Uzaktan) üzerinden bir araya gelerek “Doku Kültürü Laboratuvarı” kurulması konulu toplantı gerçekleştirmişlerdir. Toplantı sonucunda; doku kültürü laboratuvar alanı, FAE doku kültürü laboratuvar olanakları, FAE ile protokolün hemen imzalanması, firmaların incelenmesi, protokolün oluşturulması, rapor hazırlanarak Rektörlük makamına sunulması, Giresun Belediyesi’ne ait Aksu’da bulunan arazinin incelenmesi gerektiği kararlaştırılmıştır.

Üniversitemizin fındık alanında ihtisas üniversitesi olarak görevlendirilmesi neticesinde yukarıda bir dizi toplantı ve faaliyet gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyetler neticesinde “Fındık İhtisaslaşma Koordinatörlüğü Yönergesi” taslak metni hazırlanmıştır. Ayrıca yönetim kurulu, danışma kurulu ve koordinasyon kurulu oluşturma çalışmaları devam etmektedir. Toplantılar sonucunda çalışma konuları başlık ve alt başlıkları belirlenmiştir (Çizelge 1).

Çizelge 1. Çalışma konu başlık ve alt başlıkları

KONU BAŞLIKLARI	Alt Başlıklar
Fındık Yetiştiriciliği	<ol style="list-style-type: none"> 1) Doku kültürü ile fidan üretimi 2) Budama, yaşlanmış bahçelerin rehabilitasyonu ve yenilenmesi 3) Tozlayıcı çeşit seçimi 4) Yeni dikim sistemleri 5) Arazilerin makineli tarıma uygun hale getirilmesi 6) Teraslama 7) Uygun hasat ve kurutma yöntemleri 8) Lisanlı depoculuk
Gübreleme	<ol style="list-style-type: none"> 1) Toprak ve yaprak analiz laboratuvarı oluşturulması 2) Bahçelerin genel durumunu görmek için örnekleme yapılması 3) Gübreleme uygulamaları 4) Fındık zurufundan kompost elde edilmesi ve uygulaması
İslah ve Genetik	<ol style="list-style-type: none"> 1) Fındık genetik kaynaklarının toplanması, muhafazası ve kullanımı 2) Fındıkta seleksiyon ve melezleme çalışmalarına devam edilmesi 3) Yeni fındık çeşitlerinin farklı arazilerde performansının denemesi 4) Çeşit karışımının giderilmesi 5) Geç yapraklanan çeşit adayı bireylerin geliştirilmesi 6) Değişen iklim koşullarına uygun yeni çeşitlerin geliştirilmesi
Zirai mücadele	<ol style="list-style-type: none"> 1) Fındıkta entegre ürün yönetim sistemlerinin uygulanması 2) Mevcut hastalık ve zararlılarla mücadelede ekonomik zarar eşiği ve seviyesi dikkate alınmalı 3) Fındık üretim sahasında yayılmaya başlayan hastalık ve zararlılarla etkin mücadele yöntemlerinin belirlenmesi
Gıda işleme	<ol style="list-style-type: none"> 1) Fındıktan katma değeri yüksek ürünler elde edilmesi 2) Fındıklı yiyecek çeşitlerinin geliştirilmesi 3) Fındığın sağlık alanında kullanımı 4) Fındık artıklarının ve yan ürünlerinin değerlendirilmesi
Tarımsal mekanizasyon	<ol style="list-style-type: none"> 1) Fındıkta sulama sistemleri 2) Fındıkta toplama ve kurutma sistemlerinin geliştirilmesi 3) Patoz standartlarının oluşturulması 4) Ocak çevresi gübreleme ve toprak işleme aletlerinin geliştirilmesi
Ekonomi ve istatistik	<ol style="list-style-type: none"> 1) Fındık politikasının geliştirilmesi 2) Fındıkta tekelleşme ve fiyat istikrarsızlığının önlenmesi 3) Veri bankasının kurulması 4) Firmalara standart getirilmesi 5) Tombul çeşidinin marka değerinin artırılması 6) Stratejik analizlerin yapılması 7) Firmalara yabancı dil desteği verilmesi 8) Ülke çeşitliliği ve ürün çeşitliliğine gidilmesi 9) Aile işletmelerine yönelik sosyal projeler geliştirilmeli 10) Arazi toplulaştırılması ve kooperatifçilik geliştirilmeli
Tanıtım	<ol style="list-style-type: none"> 1) İhtisas logosu oluşturulmalı 2) Fındık kütüphanesi ve müzesinin kurulması 3) Çalıştay, panel ve sempozyum yapılması 4) Fındık radyo ve TV'nin kurulması 5) Her yıl fındık festivalinin düzenlenmesi

